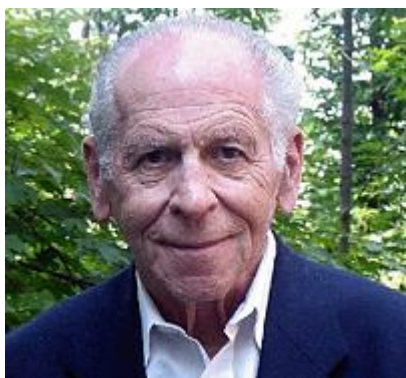

Αιρετικά (Τόμας Σας)

«Ο κόσμος διατηρείται ζωντανός μόνον από τους αιρετικούς... Το σύμβολο της πίστεώς μας είναι η αίρεση: Το αύριο, είναι αναπόφευκτα η αίρεση του σήμερα...».

Γεβγένι Ζαμιάτιν

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Οι απατεώνες και οι απατώμενοι μοιράζονται τις ίδιες αυταπάτες. Σε κανέναν δεν αρέσει να απογοητεύεται, ιδιαιτέρως από άλλους. Οι εραστές δεν θέλουν να ακούν ότι ο αγαπημένος τους είναι άσχημος, ανόητος και οξύθυμος. Η απογοήτευση, όπως και η αυταπάτη, πρέπει να προέρχονται εκ των έσω. Όσο η αυταπάτη παραμένει, είναι η «πραγματικότητα» του υποκειμένου ή του πολιτισμού.

Ο χρυσός κανόνας των Ρωμαίων αυτοκρατόρων ήταν «Vulgus vult decipi, ergo decipiatur». «Ο λαός επιθυμεί να εξαπατηθεί· ας τον εξαπατήσουμε». Στην εποχή μας της «πληροφόρησης», ίσως περισσότερο από ποτέ, οι άνθρωποι επιθυμούν να εξαπατηθούν και οι αυτοκράτορές τους, τους ικανοποιούν. Γιατί να φορτώνονται οι άνθρωποι με πράγματα τα οποία δεν μπορούν κατανοήσουν; Επομένως η αλήθεια δίνεται με φειδώ στους ανθρώπους. Παλαιότερα, ο κλήρος είχε τον ρόλο να προστατεύει τους ανθρώπους από την αλήθεια, ιδιαιτέρως σχετικά με τον θάνατο· αυτό το έκανε μέσω ιστοριών για τον Παράδεισο και την Κόλαση. Σήμερα, η ψυχιατρική έχει τον ρόλο να προστατεύει τους ανθρώπους από την αλήθεια, ιδιαιτέρως σχετικά τη ζωή· αυτό το κάνει μέσω ιστοριών σχετικά με την ψυχική ασθένεια και τις ψυχικές γιατρείες.

Εάν δεν υπάρχει Θεός, τότε τί είναι μία θεϊστική, ιδίως μονοθεϊστική, θρησκεία; Είναι η μελέτη και διδασκαλία θεολογικών μύθων, θεωρουμένων ως υπερφυσικών αληθειών και η ενδυνάμωση των κληρικο-θεοκρατικών κοινωνικών ελέγχων. Εάν η ψυχική ασθένεια είναι μία σωματική ασθένεια, με την ίδια έννοια που η Θεία Ευχαριστία είναι το σώμα και το αίμα του Ιησού Χριστού, τι είναι η ψυχιατρική; Είναι η ψευδοεπιστημονική στατική θρησκεία, η μελέτη και διδασκαλία ψυχιατρικών μύθων, ισχυριζόμενων εξουσιαστικά ως επιστημονικών αληθειών και η ενδυνάμωση των κοινωνικών ελέγχων οριζόμενων ως ιατρικών διαγνώσεων και

θεραπειών.

Η ελληνική λέξη «αίρεσις», αρχικά σήμαινε μια πράξη επιλογής και έτσι κατέληξε να σηματοδοτεί μια σειρά από φιλοσοφικές απόψεις ή τη σχολή που τις πρεσβεύει. Ο όρος, χρησιμοποιούμενος με αυτόν τον τρόπο, ήταν ουδέτερος· από τη στιγμή, όμως, που τον οικειοποιήθηκε ο Χριστιανισμός, αρχίζει να του αποδίδεται η έννοια της μη αποδοχής. Αυτό συνέβη επειδή η Εκκλησία εξ αρχής θεωρούσε εαυτήν θεματοφύλακα μιας εκ Θεού ανακοινωθείσης αποκαλύψεως, την οποία μόνον αυτή είχε την εξουσία να ερμηνεύει. Επομένως, οποιαδήποτε ερμηνεία διέφερε από την επίσημη ήταν υποχρεωτικά «αιρετική», με τη νέα υποτιμητική έννοια.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αίρεση είναι να υποστηρίζεις κάτι σωστό, όταν ως σωστό θεωρείται ένα λάθος. Είναι σαν να επιμένεις ότι δυο και δυο κάνουν τέσσερα, όταν η αποδεκτή, πατριωτική, και επαγγελματικά σωστή άποψη είναι να λες ότι δυο και δυο κάνουν πέντε. Είναι το να πιστεύεις ότι η γη κινείται γύρω από τον ήλιο, όταν ο Λούθηρος, ο Καλβίνος και ο καρδινάλιος Μπελαρμίνο, μας λένε ότι ο ήλιος κινείται γύρω από τη γη.

Φυσικά, θα ήταν λάθος να πιστέψουμε ότι ένας αιρετικός έχει πάντα δίκιο. Κανένας δεν έχει πάντα δίκιο. Επίσης, συχνά η αίρεση δεν σχετίζεται καθόλου με το αν είναι κάτι σωστό ή λάθος με την κυριολεκτική -μαθηματική ή επιστημονική- έννοια των λέξεων αυτών. Αντίθετα, σχετίζεται με το να μην πιστεύει κάποιος ό,τι πιστεύουν όλοι οι άλλοι, ή πιστεύουν ό,τι επιβάλλεται να πιστεύουν· σχετίζεται ακόμη με το να εκφράζει δυσπιστία, όταν το σωστό είναι να προσποιείται πίστη ή, τουλάχιστον, να παραμένει σιωπηλός.

Έτσι, κάποιος θα πρέπει να ξέρει ότι είναι αιρετικός, όταν οι φίλοι και συνεργάτες του τον αντιμετωπίζουν με δυσπιστία και αγανάκτηση λέγοντάς του: «Θες να πεις ότι δεν πιστεύεις ότι...;». Κι αυτό που δεν πιστεύει κάποιος μπορεί να είναι ότι οι Εβραίοι είναι ο «περιούσιος λαός»· ή ότι ο Ιησούς είναι ο γιος του Θεού· ή ότι ο Φρόντ ήταν επιστήμονας. Κάθε μια απ' αυτές τις δυσπιστίες είναι αίρεση για εκείνους που τις πιστεύουν, όχι όμως και γι' αυτούς που δεν τις πιστεύουν.

Όπως η συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα στον αέρα, όταν υπερβαίνει ένα συγκεκριμένο όριο, εμποδίζει την αναπνοή, έτσι μπορούμε αντιστοίχως να φθάσουμε σ' ένα σημείο όπου η πίστη σε μια μεταφορά, που θεωρείται αλήθεια πια κατά κυριολεξίαν, ξεπερνά ένα συγκεκριμένο όριο και εμποδίζει τη γνώση. Όταν

συμβαίνει αυτό, ολόκληρες ομάδες και πολιτισμοί χάνουν την αίσθηση του χιούμορ τους· φτάνουν στο σημείο να πιστέψουν, για παράδειγμα, ότι συγκεκριμένες ηθικές εντολές δόθηκαν στους προγόνους τους επειδή εκείνοι ήταν ο περιούσιος λαός του Θεού -ότι ένα κομμάτι ψωμί είναι το σώμα κάποιου θεού- ότι η εγκυμοσύνη είναι μια αρρώστια η οποία δικαιολογεί την έκτρωση ως θεραπεία της και επομένως και ο τοκετός πρέπει να λαμβάνει χώρα σε ένα νοσοκομείο υπό την επίβλεψη γιατρών. Ή, ότι το υποσυνείδητο είναι μέρος ενός ψυχικού μηχανισμού τόσο πραγματικού, όσο πραγματικά είναι το συκώτι και τα νεφρά και, επομένως, απαιτεί μια δική του επιστήμη. Για το που μπορεί να μας οδηγήσει η σχολαστική ερμηνεία των αγαπημένων μας μεταφορών, θα καταδείξω που έχει οδηγήσει τους προγόνους μας μία κυριολεκτική ερμηνεία μιας από τις πιο προσφιλείς μεταφορές του Χριστιανισμού.

Η κατά λέξιν πρόσληψη της μεταφοράς της Θείας Ευχαριστίας δημιουργεί την εικόνα ότι ο Ιησούς είναι ζωντανός. Εάν είναι ζωντανός, όμως, αυτό σημαίνει ότι μπορεί να δολοφονηθεί και πάλι. Όσο απίστευτο κι αν φαίνεται κάτι τέτοιο στον σύγχρονο αναγνώστη, η πεποίθηση αυτή ήταν στην πραγματικότητα ζωντανή στην Ευρώπη μέχρι πρόσφατα. Για περίπου 300 χρόνια, από τον 13ο μέχρι τον 16ο αιώνα, συνέβαιναν κατ' επανάληψιν επεισόδια με Εβραίους που κατηγορούνταν ότι μαχαιρώνουν τον ιερό άρτο και τον κάνουν να ματώνει, δικαιολογώντας έτσι τη δολοφονία χιλιάδων Εβραίων. Επιπλέον, ο διαδεδομένος χαρακτηρισμός των Εβραίων ως «δολοφόνων του Χριστού», ακόμα και μέσα στο πλαίσιο του σύγχρονου Αντισημιτισμού, αποδεικνύει για μια ακόμη φορά τη δύναμη που ασκούν οι κυριολεκτικές ερμηνείες των μεταφορών στο ανθρώπινο μυαλό: Επειδή αυτό το επίθετο, το «δολοφόνος» δηλαδή, πρέπει να θεωρηθεί ότι επιρρίπτει την κατηγορία για τον θάνατο του Ιησού, όχι μόνον στους Εβραίους που έζησαν πολλά χρόνια πριν, αλλά, ταυτόχρονα, και στους Εβραίους που είναι σύγχρονοι με τον εκάστοτε ομιλητή.

Η ιστορία της «αιμοσταγούς» Θείας Ευχαριστίας είναι ένα συναρπαστικό, αλλά εντυπωσιακά παραμελημένο, κεφάλαιο της μεσαιωνικής ιστορίας... Σύμφωνα με τον Ευγένιο Γκογκράν («Ματωμένος Άρτος»), η πρώτη αναφορά σε μυστηριώδη εμφάνιση αίματος πάνω σε ιερό άρτο, είναι η περιγραφή που έγινε από κλασικούς ιστορικούς κατά την πολιορκία της Τύρου, στον σημερινό Λίβανο, το 332 π.Χ. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης, ο Έλληνας ιστορικός, μας έδωσε την περιγραφή του φαινομένου: «Κατά τη διανομή των μερίδων στη μακεδονική πλευρά, τα κομμάτια του ψωμιού έμοιαζαν ματωμένα». Η ακριβής αιτία αυτής της κοκκινωπής

απόχρωσης, η οποία συχνά θεωρήθηκε ως αίμα, δεν αποκαλύφθηκε παρά το 1823, όταν ο Ιταλός φυσιολόγος Μπαρτολομέο Μπίτσιο αναγνώρισε, ονόμασε και περιέγραψε το σαπρόφυτο βακτηρίδιο «*Serratia marcescens*» ως την αιτία του. Αυτό το ευρέως διαδεδομένο βακτηρίδιο, το οποίο αναπτύσσεται ραγδαία μέσα σε αμυλώδη τροφή, παράγει μία χρωστική ουσία στο χρώμα του αίματος. Γι' αυτούς, επομένως, που πίστευαν ότι η όστια ήταν το σώμα του Χριστού, και όχι απλώς ένα κομμάτι ψωμί, η παρουσία αυτής της χρωστικής ουσίας στο ψωμί είχε τεράστια σημασία. Στο Παρίσι, το Πάσχα του 1290, λέγεται ότι μία γυναίκα έβγαλε την όστια από το στόμα της, μετά τη μετάληψη, και την έδωσε σε έναν Εβραίο για να εξοφλήσει ένα φόρεμα που είχε βάλει ενέχυρο. Ο Εβραίος έβρασε την όστια σε νερό χωρίς να την καταστρέψει. Στη συνέχεια, τη μαχαίρωσε και το νερό έγινε κατακόκκινο. Η όστια πέταξε μόνη της από το τραπέζι και οι χριστιανοί την είδαν. Ο Εβραίος ομολόγησε την πράξη του και οδηγήθηκε στην πυρά. Ιστορίες για «ματωμένες» όστιες, αποτέλεσαν τη δικαιολογία για μαζικές δολοφονίες Εβραίων και καταδεικνύει που μπορεί να οδηγήσει η κυριολεκτική ερμηνεία της βασικής μεταφοράς τού Χριστιανισμού, δηλαδή του αγιασθέντος άρτου ως σώματος του Υιού του Θεού.

Ο σύγχρονος αναγνώστης μπορεί να μπει στον πειρασμό, να τα απορρίψει όλα αυτά ως δεισιδαιμονική σκέψη των χωρικών του Μεσαίωνα. Θα ήταν λάθος. Γιατί, εάν η λανθασμένη αντίληψη του βακτηριδιακώς χρωματισμένου ψωμιού, ώστε να μετατραπεί σε αιμόφυρτο σώμα του Ιησού, φαίνεται παράξενη στον σύγχρονο, διανοητικά εναργή, αναγνώστη, πώς να του φαίνεται άραγε η πίστη στον «τελετουργικό φόνο»; Με τον όρο «τελετουργικός φόνος», αναφέρομαι στην πίστη ορισμένων χριστιανών, που ίσχυε ακόμη όταν ήμουν παιδί στην Ουγγαρία, ότι οι Εβραίοι για να γιορτάσουν κανονικά τις μέρες του «Περάσματος», του Πεσάχ, χρειάζονται το αίμα ενός μικρού χριστιανού, ως συστατικό για να φτιάξουν άζυμο ψωμί. Για να αποκτήσουν τέτοιο αίμα, σύμφωνα με αυτή την πρόσληψη του τελετουργικού φόνου, οι Εβραίοι σκοτώνουν παιδιά χριστιανών πριν το Πεσάχ, το «Πέρασμα» δηλαδή. Περιέργως, αυτή η ιδέα φαίνεται ότι άνθησε περίπου την ίδια περίοδο με την οργανωμένη πίστη στη μαγεία, τον 12ο αιώνα μ.Χ. Λέγεται ότι το 1144, ένα νεαρό αγόρι από την Αγγλία, ο Γουίλιαμ απ' το Νόργουιτς, δολοφονήθηκε για παρόμοιο λόγο. Είναι δηλωτικό το ότι υποτίθεται πως δολοφονήθηκε με σταύρωση.

Οι οργανισμοί, ως κοινωνικά μορφώματα, δεν χαίρονται όταν τα «πιστεύω» τους, τα οποία ισχυρίζονται ότι είναι κυριολεκτικές αλήθειες, θεωρούνται από άλλους

ως μεταφορές μεταμφιεσμένες σε κυριολεξίες. Η δυσαρέσκεια της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας για μια τέτοια ερμηνεία της Θείας Ευχαριστίας εκφράσθηκε επίσημα από τη Σύνοδο του Τριδέντου, το 1552, σε ένα διάταγμα, το οποίο ακόμη δεν έχει επίσημα ανακληθεί. Το διάταγμα διακηρύσσει τα ακόλουθα: *«Εάν κάποιος ισχυρισθεί ότι στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας παραμένει, μαζί με το Σώμα και το Αίμα του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, κατ' ουσίαν ο άρτος και ο οίνος, και αρνηθεί τη θαυματουργή και μοναδική μετατροπή του άρτου εις Σώμα (Του) και του οίνου εις Αίμα (Του), εκλαμβάνοντας τον άρτον και τον οίνον μόνον ως δυο μορφές ειδών (αρνείται δηλαδή αυτή τη μετατροπή, την οποία η Καθολική Εκκλησία πάρα πολύ ορθώς αποκαλεί «Μετουσίωση»), ας είναι αναθεματισμένος».*

Παρ' όλα αυτά, αυτό που πρέπει να θυμάται κανείς είναι ότι, όσο υπάρχει ένταση ανάμεσα στο άτομο και την ομάδα της οποίας είναι μέλος, θα υπάρχει αίρεση, όπως κι αν αποκαλείται αυτή. Το άτομο πρέπει να σκέφτεται για τον εαυτό του. Περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο, αυτό είναι που το καθιστά ιδιαίτερο άτομο. Η ομάδα, από την άλλη, είναι λογικό να επιθυμεί τα μέλη της να απηχούν τα «πιστεύω» της. Μια ομάδα εντελώς αδιάφορη για τα «πιστεύω» των μελών της δεν θα διατηρούνταν ως ομάδα επί μακρόν.

Επακόλουθο είναι λοιπόν το ότι, παρ' όλο που η δομή των αιρέσεων μπορεί να θεωρηθεί σταθερή, το περιεχόμενο τους εξαρτάται από τα κυρίαρχα «πιστεύω» της ομάδας στην οποία παρουσιάσθηκε αυτή η αίρεση. Όταν οι άνθρωποι και οι κοινωνίες είναι στενά συνδεδεμένες, όπως υπήρξαν μέχρι τον Διαφωτισμό, με ιδεώδη και αποτυπώσεις του Χριστιανισμού, τότε αίρεση είναι η παρέκκλιση από τα επίσημα «πιστεύω» και τα δόγματα του κλήρου. Και όταν οι λαοί και οι κοινωνίες είναι συνδεδεμένες μεταξύ τους, όπως συμβαίνει με πολλές από αυτές στις μέρες μας, με ιδεώδη και αποτυπώσεις της επιστήμης και της τεχνολογίας, της ιατρικής και της υγείας, τότε η αίρεση αποτελεί παρέκκλιση από τα επίσημα «πιστεύω» και τα δόγματα των επιστημόνων και των γιατρών.

Μια από τις βασικές, και κυριολεκτικώς ερμηνευόμενες μεταφορές της εποχής μας είναι η εικόνα μας για το κράτος, ως ενός σοφού και δίκαιου πατέρα, του οποίου η μέριμνα θα παρέχει «κοινωνική δικαιοσύνη» και «ευημερία» σε όλους. Μια άλλη, είναι η εικόνα μας για την αρρώστια και τον θάνατο, ως εχθρών που εισβάλλουν στα, κατά τα άλλα, υγιή σώματά μας και των οποίων οι επιθέσεις μπορεί να αποκρουσθούν εάν βοηθήσουμε τους γιατρούς μας να αναπτύξουν έναν «θεραπευτικό εξοπλισμό», αρκετά ισχυρό για τον σκοπό αυτό. Μια τρίτη, είναι το ότι θεωρούμε τη διαφωνία και τη σύγκρουση απόψεων, ως διανοητικές ασθένειες,

οφειλόμενες σε ιατρικές ασθένειες οι οποίες, κατά συνέπειαν, μπορούν να εξαλειφθούν όπως η ελονοσία. Αυτές και μερικές άλλες μεταφορές, καθώς και οι συνέπειες των κυριολεκτικών ερμηνειών τους -οι όποιες είναι τόσο παράξενες και φρικτές, όσο ήταν και οι συνέπειες των κυριολεκτικών ερμηνειών των μεταφορών του Χριστιανισμού- αποτελούν τους κύριους στόχους των αιρέσεών μου...

Οικογένεια

Υπάρχουν δυο είδη γονικής αγάπης, το καθένα εκ διαμέτρου αντίθετο από το άλλο. Το ένα εκφράζεται με την ευγενική, αλλά σταθερή, προσδοκία ότι το παιδί «μπορεί να τα καταφέρει»· το άλλο με την ακαθόριστη και γενική έκφραση της ενθάρρυνσης του «οτιδήποτε θέλει το παιδί». Με το πρώτο, το οποίο ενθαρρύνει, εξυπνοείται η εμπιστοσύνη του γονιού προς το παιδί, ενώ με το δεύτερο, που αποθαρρύνει αυτές τις ικανότητες, εξυπνοείται η έλλειψη εμπιστοσύνης του γονιού προς το παιδί.

***

Ο επονομαζόμενος «επιτρεπτικός γονιός», ανατρέφει τα παιδιά του πιστεύοντας ότι, μόνον εάν αυτός τούς «δώσει» αρκετά, θα γίνουν «δοτικοί» άνθρωποι. Στη συνέχεια, εκπλήσσεται που, όταν τα παιδιά του φτάσουν στην ενηλικίωση, ξέρουν μόνο να «παίρνουν». Το ίδιο θα εκπλήσσονταν, εάν δίδασκε στα παιδιά του, μόνον το πως να πιάνουν τη μπάλα και εκείνα δεν γίνονταν γενικά καλοί παίκτες;

***

Επειδή τα παιδιά δεν μπορούν να πετύχουν ότι οι ενήλικες, συνήθως ανταμείβονται για την προσπάθεια. Αλλά πρέπει να μάθουν -και μάλιστα σύντομα-, ότι αυτό που μετρά στη ζωή δεν είναι η προσπάθεια, αλλά το αποτέλεσμα. Τα παιδιά που επιβραβεύονται υπέρ το δέον για την προσπάθεια, συχνά συνεχίζουν να αναζητούν έγκριση για μια προσπάθεια, που διαιωνίζεται εσαεί, αντί της επίτευξης του στόχου. Αυτό τα καταδικάζει σε αποτυχία: Γιατί εάν επιτύχουν, η επιτυχία τους συνίσταται μόνο στη σκληρή προσπάθεια και αν αποτύχουν, η αποτυχία προκαλεί κατάθλιψη.

Γάμος

Λέγεται ότι οι γάμοι έχουν κατασκευασθεί στον Παράδεισο και αυτό, ίσως, εξηγεί

γιατί δεν λειτουργούν εδώ στη γη.

***

Γάμος: Σύμπνοια με δικαίωμα κατοχής.

***

Ο δοκιμαστικός γάμος, σε σχέση με τον αληθινό, είναι όπως το να αγοράζεις και να πουλάς εικονικές μετοχές, αντί να τις αγοράζεις και να τις πουλάς στο χρηματιστήριο.

***

Οι άνδρες είναι παντρεμένοι με τη δουλειά τους και η ταυτότητά τους είναι το επάγγελμά τους. Οι γυναίκες είναι παντρεμένες με τους συζύγους τους και η ταυτότητά τους προσδιορίζεται από το ποιος είναι ο σύντροφός τους. Η απορία δεν είναι γιατί οι σύγχρονοι γάμοι λειτουργούν τόσο πενιχρά, αλλά ότι εξακολουθούν να λειτουργούν.

***

Διατροφή: Επιδόματα αποκατάστασης και αποζημίωσης των θυμάτων από τις καταστροφές που προξένησε ο πόλεμος των δύο φύλων, ο γνωστός και ως γάμος.

***

Επιλόχεια κατάθλιψη: Τα επίχειρα του μήνα του μέλιτος.

Αγάπη

Τα πολλά πρόσωπα της αγάπης: Το παιδί, αγαπά από εξάρτηση· ο εραστής, από επιθυμία· ο νεόνυμφος, από καθήκον· ο σύζυγος και ο γονιός, από αφοσίωση· ο ηλικιωμένος και ο ετοιμοθάνατος, από απελπισία.

***

Όταν οι άνδρες και οι γυναίκες «είναι ερωτευμένοι», μοιράζονται τη λανθασμένη πεποίθηση ότι ζουν στον ίδιο κόσμο· όταν «αγαπούν» ο ένας τον άλλο, αναγνωρίζουν ότι ζουν σε διαφορετικούς κόσμους, αλλά είναι προδιατεθειμένοι, κατά διαστήματα, να διαβαίνουν το χάσμα ανάμεσά τους.

Σεξ

Fellatio (πεολειξία): Αντισύλληψη διά του στόματος.

***

Αυνανισμός: Το να παίρνει κανείς τα πράγματα στα...χέρια του· γι' αυτό και οι αρχές, είτε το απαγορεύουν είτε το συνιστούν, έχοντας σίγουρο ότι έτσι, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, διατηρούν τον έλεγχο τους πάνω στο άτομο.

***

Σεξουαλικοί θεραπευτές: Νταβατζήδες και μαστροποί με ιατρικά πιστοποιητικά.

***

Υπάρχουν δύο φύλα: Το ένα θα μπορούσε να ονομασθεί «συμπληρωματικό» προς το άλλο. Συνήθως, όμως, το ένα ονομάζεται το «αντίθετο» του άλλου. Αυτό δεν είναι πιο αποκαλυπτικό για τις πραγματικές σχέσεις των δυο φύλων, απ' ότι ολόκληρο το λεξικό του έρωτα;

Άνδρες και γυναίκες

Η μηχανή που παίρνει εύκολα μπρος είναι μια καλή μηχανή, ένα ατίθασο άλογο είναι ένα καλό άλογο και ένας άτακτος άνδρας είναι ένας καλός άνδρας, αλλά μια γυναίκα όλο ζωντάνια είναι μια «αντρογυναίκα». Αυτός είναι ο τρόπος, με τον οποίο η γλώσσα του ανδρικού σωβινισμού, μεταστρέφει την «πραγματικότητα».

***

Μια απαισιόδοξη ιστορία εκατό χρόνων γυναικείας χειραφέτησης, από το 1870 έως το 1970: Από τα τρία «K», Kinder, Kirche, Koche (παιδιά, εκκλησία, κουζίνα), στα τρία «D», Diet, Drugs, Doctors (δίαιτα, ναρκωτικά, γιατροί).

***

Παραδοσιακά, οι άνδρες χρησιμοποιούν την εξουσία για να κερδίζουν στο σεξ, ενώ οι γυναίκες χρησιμοποιούν το σεξ για να κερδίζουν ισχύ, εξουσία.

Ηθική

Η πιο επικίνδυνη αρετή: Η ανοχή, η οποία εύκολα εκλαμβάνεται ως συμφωνία, προκειμένου για υπονόμηση.

***

Αρχή της τυραννίας: Καθένας που δεν είναι υπέρ μου, είναι εναντίον μου.

***

Αίρεση: Το να πιστεύει κανείς, ότι το μυαλό πρέπει να είναι ένα όργανο που παράγει νέες αλήθειες, για να ικανοποιεί τον κάτοχό του, αντί να αναπαράγει παλαιά ψεύδη, ικανοποιώντας τους κρατούντες.

***

Δύο λάθη δεν κάνουν ένα σωστό, αλλά κάνουν μια πρώτης τάξεως δικαιολογία για ένα τρίτο λάθος.

***

Το να συγχωρείς τα πάντα, είναι το να απαιτείς τα πάντα.

***

Ισότητα, είναι η αυταπάτη του αντικατοπτρισμού για την ύπαρξη οάσεως, στην έρημο της κυριαρχίας και της υποταγής, που εμπεριέχεται στις ανθρώπινες σχέσεις. Όσοι περιμένουν να σβήσουν τη δίψα τους εκεί, απογοητεύονται οικτρά.

***

Το σάλιο είναι μια υδαρής βλεννώδης έκκριση, η οποία υπάρχει εντός του στόματος. Το φτύσιμο είναι το ίδιο πράγμα, αλλ' εκτός αυτού. Τέτοια κοινά ανθρώπινα φαινόμενα, συνιστούν την επιτομή της βάσης των περισσότερων ηθικών αντιλήψεων: Αυτό που είναι μέσα μας είναι δικό μας, είναι καλό· αυτό που είναι έξω από μας δεν είναι δικό μας, είναι κακό.

***

Το ρητό, «Η ειλικρίνεια είναι η καλύτερη τακτική», έτσι διατυπωμένο, είναι ανολοκλήρωτο. Ολοκληρωμένο, θα μπορούσε να διατυπωθεί ως ακολούθως: «Η ειλικρίνεια είναι η καλύτερη τακτική, με αυτούς που είναι ειλικρινείς και η χειρότερη και πιο ανόητη με αυτούς που είναι ανειλικρινείς».

***

Η εποχή μας, είναι μια εποχή, στην οποία γκρεμίζονται τα είδωλα και ανθούν οι ειδωλολάτρες. Το αποτέλεσμα είναι, ψεύτες που προσκυνούν τα ρούχα γυμνών αυτοκρατόρων. Η πρόκληση είναι ξεκάθαρη: Πρέπει να αναπτύξουμε μια νέα ηθική προσωπικού αυτοσεβασμού, ή να βυθιστούμε σε έναν ακόμη Μεσαίωνα αυτοαπόρριψης.

Γλώσσα

Ιδεολόγος: Ο άνθρωπος που χρησιμοποιεί τις ιδέες ως ξόρκια.

Αληθινός πιστός: Ο άνθρωπος που δέχεται τα ξόρκια ως ιδέες.

Σκεπτικιστής: Ο άνθρωπος που θεωρεί ότι οι ιδέες είναι ξόρκια, μέχρι ν' αποδειχθούν διαφορετικές.

***

Γαλλικός στρουκτουραλισμός: Η χρήση των λέξεων, όχι ως συμβόλων, αλλά ως διακοσμητικών.

***

Πληθωρισμός: Δαιμονοποίηση του χρήματος.

***

Λέγεται, ότι για να αναγνωρίσεις το πρόσωπο ενός ανθρώπου, μια εικόνα αξίζει όσο χίλιες λέξεις. Αλλά για να αναγνωρίσεις την ψυχή του, μια λέξη αξίζει όσο χίλιες εικόνες.

***

Οι Εβραίοι, κατάλαβαν ότι ο Θεός μπορεί να παραμείνει θεός μόνον όσο, αυτός, δεν έχει όνομα. Θέλοντας να δοξάσει τέτοια θεότητα, ο Μωυσής ίδρυσε μια θρησκεία, στην οποία κανένα όνομα δεν πρέπει να αποδοθεί στον Θεό. Αυτό, ονομάζεται «Ιουδαϊσμός». Οι Εβραίοι κατάλαβαν, επίσης, ότι ο άνθρωπος μπορεί να παραμείνει άνθρωπος μόνον όσο έχει ένα καλό όνομα. Θέλοντας να δυσφημίσει τον άνθρωπο, ο Φρόνιτ ίδρυσε μια θρησκεία, στην οποία ένα δυσφημιστικό όνομα πρέπει να αποδοθεί σε κάθε άνδρα, γυναίκα και παιδί. Αυτή η θρησκεία ονομάζεται «ψυχανάλυση».

***

«Ομοφυλοφιλία», είναι το όνομα που δίνουμε στην προτίμηση κάποιου για σεξουαλική συνεύρεση με μέλη του ιδίου φύλου. Εάν αποκαλούσαμε, την προτίμηση κάποιου για γάμο με μέλη της ίδιας φυλής και θρησκείας, «ομοιοφυλία» και «ομοιοθρησκεία», θα τα κάναμε και αυτά ψυχικές παθήσεις; Πρέπει να αποφανθούν τα μέλη της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας, για το αν αυτές είναι ή δεν είναι ψυχασθένειες;

***

Εάν ένας άνδρας λέει στη γυναίκα του «Είσαι ένας άγγελος· με κάνεις τον πιο ευτυχισμένο άνθρωπο του κόσμου», είναι ένας ερωτευμένος σύζυγος· εάν όμως της πει «Είσαι μια μάγισσα· με δηλητηριάζεις!», τότε είναι τρελός. Το επιμύθιο: Οι μεταφορές αγάπης και επαίνου, είναι μουσική για τ' αφτιά μας· οι μεταφορές όμως μίσους και κατηγορίας είναι τρέλα.

***

Οι εξηγήσεις που δίνουν οι ψυχασθενείς στις εμπειρίες τους, αποκαλούνται «παραισθήσεις» και «φαντασιώσεις»· οι εξηγήσεις που δίνουν σ' αυτές οι ψυχίατροι, αποκαλούνται «διαγνώσεις» και «ερμηνείες». Στην ψυχιατρική του νοσοκομείου, ο καλύτερος τρόπος για να ξεχωρίσεις τον ασθενή από τον ψυχίατρο, είναι από το ποιος έχει τα κλειδιά. Στη μη νοσοκομειακή ψυχιατρική, από το ποιος κατέχει τις λέξεις-κλειδιά.

***

Εάν οι λευκοί άποικοι της Βορείου Αμερικής είχαν ονομάσει τους ιθαγενείς, Αμερικανούς αντί Ινδιάνους, δεν θα μπορούσαν να πουν ότι «Ο μόνος καλός Ινδιάνος είναι ένας νεκρός Ινδιάνος» και δεν θα τους έπαιρναν με τόση ευκολία τη γη και τη ζωή τους. Αποστερώντας άτομα ή ομάδες από το πραγματικό τους όνομα, είναι συχνά το πρώτο βήμα για να τους αποστερήσεις από την ιδιοκτησία, την ελευθερία και τη ζωή τους.

***

Όταν οι Ελβετοί διακηρύσσουν ότι είναι υπέρ της μη εμπλοκής στον πόλεμο, ονομάζονται «ουδέτεροι». Όταν δηλώνουν το ίδιο πράγμα οι Αμερικανοί, αυτό αποκαλείται «απομονωτισμός».

***

Όταν ο γιατρός δίνει σε κάποιον συνταγή, για να πάρει «επικίνδυνα σκευάσματα», αυτό καλείται «φαρμακοθεραπεία». Όταν τα χορηγεί ο ίδιος στον εαυτό του, τότε αποκαλείται «χρήστης ουσιών».

***

Η σαφήνεια στην ομιλία και το γράψιμο μαρτυρούν ειλικρίνεια και σεβασμό στους κανόνες της γλώσσας και, έτσι, υποδηλώνουν την πρόθεση να παρακαμφθούν οι εξαναγκασμοί κατά την επικοινωνία. Μιας και ο λάρυγγας και η γλώσσα του ανθρώπου, χρησιμοποιούνται στην πράξη ως νύχια γαμψά και κοφτερά δόντια, οι δε λέξεις ως δηλητήριο, είναι εύκολο να καταλάβει κανείς γιατί ο μονομερής φραστικός αποπλισμός, που γεννά ο «σημειολογικός φιλειρηνισμός», προκαλεί φόβο και ταυτοχρόνως θαυμασμό.

***

Το σώμα μας αποτελείται από ό,τι τρώμε· το μυαλό μας από ό,τι ακούμε, διαβάζουμε, λέμε και γράφουμε. Αυτός είναι ο λόγος που κάθε κοινωνία, κάθε κοινωνικός θεσμός -θρησκεία, νόμοι, ιατρική-, ελέγχει όχι μόνον τι μπορούμε και τι δεν μπορούμε να βάλουμε μέσα στο σώμα μας, αλλά και τι μπορούμε και τι δεν μπορούμε να βάλουμε μέσα στο μυαλό μας. Σε τελική ανάλυση, ο έλεγχος του φαγητού είναι ισοδύναμος με τον έλεγχο του σώματος και ο έλεγχος της γλώσσας με τον έλεγχο του μυαλού.

Ελευθερία και δουλεία

Τον 19ο αιώνα, οι μεγάλοι αμερικανικοί σιδηρόδρομοι κατασκευάστηκαν με κρατικές επιχορηγήσεις και το επίτευγμα αποδόθηκε στην «ελευθερία των επιχειρήσεων». Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οικοδομήθηκε το σύστημα των μεγάλων αμερικανικών αυτοκινητοδρόμων με χρήματα των φορολογούμενων πολιτών και οι δρόμοι ονομάστηκαν «ελεύθεροι δρόμοι». Είναι, προφανώς, ευκολότερο η λέξη «ελεύθερο» να χρησιμοποιείται αυτοεξυψωτικά παρά ως ακριβές επίθετο.

***

Δουλεία είναι το να πρέπει να παίξεις σ' ένα έργο που έχει γράψει κάποιος άλλος, ενώ ελευθερία είναι το να γράψεις το δικό σου έργο. Μιας και οι πιο πολλοί άνθρωποι δεν ξέρουν ούτε καν να συλλαβίσουν, θεωρούν ότι το να γράψεις ένα θεατρικό έργο, είναι στόχος δυσεπίτευκτος γι' αυτό και προτιμούν να παίζουν

έναν ρόλο στο έργο κάποιου άλλου, παρά να μην παίζουν καθόλου.

***

Η ελευθερία ενός ανθρώπου μπορεί να επεκτείνεται εις βάρος της ελευθερίας ενός άλλου όπως, για παράδειγμα, αυτή του αφέντη εις βάρος του δούλου του. Επομένως, η ελευθερία μπορεί να συγκρούεται με την ελευθερία. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με την αξιοπρέπεια. Η αξιοπρέπεια ενός ανθρώπου δεν επεκτείνεται ποτέ εις βάρος της αξιοπρέπειας ενός άλλου. Επομένως, αξιολογώντας τις αξίες μας, ίσως θα έπρεπε να τοποθετήσουμε την αξιοπρέπεια ακόμη πιο πάνω και από την ελευθερία.

Έλεγχος και αυτοέλεγχος

Η ανθρωποκτονία, σε σχέση με την αυτοκτονία, είναι ότι ο βιασμός σε σχέση με τον αυνανισμό.

Ατομική συμπεριφορά

Μεγαλείο: Η ανάληψη του ρίσκου να εκθέσει κανείς τη μικρότητά του.

***

Η χρυσή τομή, ανάμεσα στο γελοίο και το μεγαλειώδες, είναι συχνά το παράλογο.

***

Δεν υπάρχουν αδιαφιλονίκητα μεγαλοφυείς άνθρωποι· υπάρχουν μόνον αδιαφιλονίκητα ανόητοι.

***

Ο μαζοχιστής ζει εφαρμόζοντας το αξίωμα, ότι είναι καλύτερα να σε θέλουν ως θύμα, παρά να μη σε θέλουν καθόλου.

***

Η μεγαλοφυΐα συνίσταται στο να μπορεί κανείς να δει με τα μάτια ενός παιδιού και να σκέφτεται και να γράφει, γι' αυτά που βλέπει, με τον νου και τη μαστοριά ενός ενηλίκου. Το αντίθετο του μεγαλοφυούς είναι ο γραφειοκράτης, ο οποίος βλέπει με μάτια ενηλίκου, σκέφτεται με μυαλό παιδιού και γράφει με ύφος πεθαμένου.

Κοινωνικές σχέσεις

Αναίδεια: Το όνομα που δίνουν οι εξουσιαστές στους πόθους και τις διακηρύξεις των εξουσιαζομένων.

***

Αν ένας άνθρωπος οικτίζει τον εαυτό του, οι άλλοι θα του παράσχουν αρκετούς λόγους ώστε να συνεχίσει να αυτοοικτίζεται.

***

Υπέρτατη αξία για τη θρησκεία είναι η αδιαλλαξία, την οποία οι πιστοί ονομάζουν «σταθερότητα». Υπέρτατη αξία στην πολιτική είναι η ασυνέπεια, την οποία οι οπαδοί ονομάζουν «προσαρμοστικότητα».

***

Οι καλλιεργημένοι άνθρωποι συζητούν. Οι ακαλλιέργητοι διαπληκτίζονται και, επειδή είναι ανίκανοι να συζητήσουν, συγχέουν την επιχειρηματολογία με τον καβγά.

***

Είναι της μόδας τώρα να υποστηρίζουμε ότι, όταν ένας άνθρωπος «χρησιμοποιεί» τον άλλο, η βαθύτερη ανθρωπιά και των δύο παραβιάζεται. Επομένως, σε μια ηθικά σωστή σχέση, ένας άνθρωπος δεν θα έπρεπε να «χρησιμοποιεί» τον άλλον. Αυτή είναι μια ιδεαλιστική αυταπάτη. Οι άνθρωποι πάντα χρησιμοποιούν ο ένας τον άλλον. Οι ανθρώπινες σχέσεις είναι καλές η κακές, ηθικές η ανήθικες, αναλόγως, όχι με το αν οι άνθρωποι χρησιμοποιούν ο ένας τον άλλον, αλλά αναλόγως με το πως το κάνουν.

Πολιτική

Στο κλασικό παραμύθι για τα υπέροχα ρούχα του αυτοκράτορα, ένα παιδί ανακαλύπτει ότι ο αυτοκράτορας είναι γυμνός. Αυτό τον καθιστά έναν γυμνό αυτοκράτορα. Αλλά, για τον σύγχρονο άνθρωπο, το κύριο σημείο αυτής της ιστορίας θα έπρεπε να είναι, όχι το ότι ο αυτοκράτορας είναι γυμνός, αλλά το ότι είναι ψεύτης.

***

Ως μάζα, οι άνθρωποι εύκολα δέχονται να είναι και να θεωρούνται ίσοι στη φτώχεια, αλλά δεν δέχονται να είναι και να θεωρούνται ίσοι και στον πλούτο.

***

Χαρακτηριστικές αρνήσεις κάποιων σημαντικών ιδεολογιών και «-ισμών»:

Αναρχισμός: Αρνείται ότι τα ανταγωνιστικά παιχνίδια απαιτούν διαιτητές.

Καπιταλισμός: Αρνείται ότι ο άνθρωπος δεν ζει μόνο με τα χρήματα.

Κομμουνισμός: Αρνείται την αυτονομία, την παρόρμηση να «κατέχεις» τον εαυτό σου και, κατ' επέκτασιν, να κατέχεις ιδιοκτησία.

Σοσιαλισμός: Αρνείται τον τυχοδιωκτισμό και την ανταγωνιστικότητα.

Συντηρητισμός: Αρνείται την ανθρώπινη ροπή προς την πλήξη και τη βλακεία.

Μαρξισμός: Αρνείται τα ανθρώπινα όρια και συναισθήματα του προλεταριάτου.

Εθνικισμός: Αρνείται τις ομοιότητες μεταξύ ενός λαού και των γειτόνων του· άρνηση της πιθανότητας να είναι ανώτεροι άλλοι λαοί.

Φιλελευθερισμός: Αρνείται τον φθόνο.

Ειρηνικό κίνημα (Πασιφισμός): Αρνείται την επιθετικότητα και το πάθος για κυριαρχία.

Φεμινισμός: Αρνείται την αντίφαση, ανάμεσα στην υποτίμηση των ανδρών και την εξάρτηση απ' αυτούς.

Ανδρικός σωβινισμός: Αρνείται την αντίφαση ανάμεσα στην υποτίμηση των γυναικών και την εξάρτηση απ' αυτές.

Ελευθεριότητα: Άρνηση της εξάρτησης και της παιδικότητας.

Ψυχανάλυση: Άρνηση της αξιοπρέπειας, του μυστηρίου, της τραγωδίας και της πίστης.

Θεωρία του Ρουσό (πίστη στον «ευγενή άγριο»): Αρνείται κάθε χυδαίο στοιχείο στον άνθρωπο.

***

Παραλλαγές τυραννίας:

Πολιτική: Οι αρχές απαλλοτριώνουν κάθε ελευθερία· υποδουλώνουν τον λαό.

Οικονομική: Οι αρχές απαλλοτριώνουν κάθε ιδιοκτησία· καθιστούν τους ανθρώπους φτωχότερους.

Φαρμακολογική: Οι αρχές απαλλοτριώνουν όλα τα φάρμακα· καθιστούν ανίκανους τους ανθρώπους.

Επιστημονική: Οι αρχές απαλλοτριώνουν όλους τους ορισμούς· μπερδεύουν τον κόσμο.

***

Οι δυο κύριοι εχθροί του ατόμου στον σύγχρονο κόσμο είναι ο Κομμουνισμός και η Ψυχιατρική. Ο καθένας διεξάγει έναν αμείλικτο πόλεμο εναντίον αυτού που κάνει έναν άνθρωπο ιδιαίτερο πρόσωπο: Ο Κομμουνισμός εναντίον της περιουσίας. Η Ψυχιατρική εναντίον της ιδιοκτησίας του μυαλού και του σώματος.

***

Ουδείς άνθρωπος, ιδιαιτέρως δε πολιτικός, είναι δώρον Θεού για την ανθρωπότητα. Κάποιοι, όμως, και ιδιαίτερα πολλοί πολιτικοί, είναι σίγουρα δώρο του Διαβόλου.

***

Υπάρχουν τρία είδη επικριτών και πολεμίων της αυταρχικής εξουσίας η καταπίεσης. Αυτοί που ανήκουν στο πρώτο είδος, θέλουν να αφαιρέσουν τη δύναμη από τους καταπιεστές και να τη δώσουν σ' όλους του καταπιεσμένους, ως τάξη. Αυτοί που ανήκουν στο δεύτερο είδος, θέλουν να αφαιρέσουν τη δύναμη από τους καταπιεστές και να την πάρουν οι ίδιοι. Τέλος, οι του τρίτου είδους, θέλουν να πάρουν τη δύναμη από τους καταπιεστές και να τη δώσουν στους καταπιεσμένους, ως άτομα, για να κάνει ο καθένας μ' αυτή ό,τι θέλει, έχοντας όμως ταυτόχρονα, όπως ευελπιστούν, και τον έλεγχο των πράξεών του. Προφανώς, παρ' όλο που πάρα πολλοί άνθρωποι λένε ότι αγαπούν την ελευθερία, μόνον αυτοί που με τις πράξεις τους κατατάσσονται στην τρίτη ομάδα το εννοούν οι άλλοι απλώς θέλουν να αντικαταστήσουν έναν μισητό καταπιεστή με έναν δημοφιλή καταπιεστή, έχοντας κατά νουν, για τον ρόλο αυτό, συνήθως τον εαυτό τους.

Θρησκεία

Οι Εβραίοι λένε ότι ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο σε έξι ημέρες και ανεπαύθη την εβδόμη, η οποία ήταν το Σάββατο. Οι χριστιανοί υποστηρίζουν το ίδιο πράγμα, αλλά λένε ότι η έβδομη ημέρα ήταν η Κυριακή. Αναρωτιέμαι: Γιατί ο Θεός, εάν είναι τόσο παντοδύναμος όσο λένε, έπρεπε να ξεκουραστεί;

***

Ο Θεός ούτε απέτυχε ούτε πέθανε. Δολοφονήθηκε. Δυο από τους δολοφόνους του, είναι ο Μαρξ και ο Φρόιντ. Ο ένας εξ αυτών χαρακτήρισε τη θρησκεία «όπιο» κι ο

άλλος «νεύρωση». Επομένως, στα χέρια των κομμουνιστών, η θρησκευτική ελευθερία καθίσταται ένα επικίνδυνο ναρκωτικό, το οποίο πρέπει να τεθεί εκτός νόμου. Στα χέρια των ψυχιάτρων, η θρησκεία, ελευθέρως εκφραζόμενη, καθίσταται μια αρρώστια, η οποία πρέπει ή να αποφευχθεί ή να γιατρευτεί.

Ιατρική

Οι έννοιες του να σκοτώνεις και να δολοφονείς, έχουν μεταξύ τους την ίδια σχέση που έχουν οι έννοιες του «έχω μια αρρώστια» και του «είμαι άρρωστος». Σήμερα, οι περισσότεροι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τη διαφορά ανάμεσα στο «ένας άνθρωπος έχει σκοτωθεί» ή «έχει δολοφονηθεί», όπως και ανάμεσα στο ότι ένας άνθρωπος έχει σκοτώσει κάποιον ή ένας άνθρωπος είναι δολοφόνος. Λίγοι όμως άνθρωποι καταλαβαίνουν τη διαφορά μεταξύ, του να έχεις μια ασθένεια και του να είσαι ασθενής· ανάμεσα στο να είσαι άρρωστος και του να έχεις ρόλο αρρώστου. Ο βαθμός της παταγώδους αποτυχίας να κατανοηθεί αυτή η αναλογία, δίνει το μέτρο της βλάβης, την οποία η σύγχρονη ιατρική σκέψη έχει προξενήσει στον τρόπο κατανόησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ευθυνών. Ο φόνος και η αρρώστια είναι γεγονότα· η δολοφονία και η ιδιότητα του ασθενούς είναι καταλογισμοί ή ρόλοι. Επομένως, ένας άνθρωπος μπορεί να σκοτωθεί, επί παραδείγματι, από έναν κεραυνό χωρίς να έχει δολοφονηθεί. Και ένας άνθρωπος μπορεί να θεωρηθεί δολοφόνος, χωρίς να έχει σκοτώσει κανέναν όπως, επί παραδείγματι, γίνεται όταν ένας αθώος κατηγορείται για φόνο. Με τον ίδιο τρόπο, ένας άνθρωπος μπορεί να είναι άρρωστος όταν, παραδείγματος χάριν, υποφέρει από υψηλή πίεση χωρίς να το ξέρει και να μη λογίζεται ασθενής. Και ένας άνθρωπος μπορεί να θεωρείται ασθενής, παραδείγματος χάριν, υποκρινόμενος ασθένεια για να αποφύγει τη στράτευση ή για να λάβει αποζημίωση για δήθεν τραύματα, χωρίς να είναι πράγματι άρρωστος.

***

Ποιά είναι η διαφορά μεταξύ γιατρών και κτηνιάτρων; Από την περιγραφική ή την επιστημονική πλευρά, η διαφορά είναι ότι οι γιατροί θεραπεύουν ανθρώπινες αρρώστιες, ή τα άρρωστα ανθρώπινα όντα, ενώ οι κτηνίατροι θεραπεύουν αρρώστιες ζώων ή άρρωστα ζώα. Από την ηθική και πολιτική πλευρά, η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο γιατρός είναι (ή θα έπρεπε να είναι) αποδέκτης εντολών των ανθρώπων που επιλέγουν να είναι οι ασθενείς του, ενώ ο κτηνίατρος είναι αποδέκτης εντολών των ανθρώπων που κατέχουν άρρωστα ζώα. Κατ' αναλογία λοιπόν, όταν ο γιατρός καθίσταται ενεργούμενο του κράτους και ανάλογα, με το πόσο ολοκληρωτικό είναι ένα κράτος, αυτός μεταβάλλεται, από

ηθικής και πολιτικής σκοπιάς, σε «κτηνίατρο»· είναι δηλαδή ενεργούμενο του κράτους, το οποίο «κατέχει» τους πολίτες, ακριβώς όπως ο κτηνίατρος είναι ενεργούμενο του αγρότη στον οποίο ανήκουν τα ζώα. Γι' αυτό, όπως το να σκοτώνει ζώα είναι μέρος της φυσιολογικής λειτουργίας του κτηνιάτρου, έτσι και το να σκοτώνει ανθρώπους είναι μέρος της φυσιολογικής λειτουργίας του γιατρού-υπαλλήλου του ολοκληρωτικού κράτους.

***

Η τραγωδία της σύγχρονης «επιστημονικής» ιατρικής, είναι ότι αυτό που οι γιατροί έχουν κερδίσει σε αποτελεσματικότητα, το έχουν χάσει σε συμπόνια.

***

Η Ιατρική προσεγγίζει τον άνθρωπο όπως ο άθεος τη Θεία Ευχαριστία: Όπως η Θεία Μετάληψη είναι, γι' αυτόν, ψωμί και κρασί, έτσι και ο άνθρωπος είναι η δομή και η λειτουργία του ανθρώπινου σώματος.

***

Όταν η θρησκεία μας ήταν ο Χριστιανισμός, νηστεύαμε και γιορτάζαμε. Τώρα, που θρησκεία μας είναι η Ιατρική, κάνουμε δίαιτα και οργιάζουμε διά της πολυφαγίας. Έτσι, αντί για τη λαιμαργία καταδικάζεται η παχυσαρκία, η προσευχή υποκαθίσταται από την ψυχοθεραπεία, το κομποσκοίνι από τις αμφεταμίνες, τα μοναστήρια από τους χώρους υγιεινής διαβίωσης, ο κλήρος από τους κλινικούς γιατρούς, το Βατικανό από τον Οργανισμό Τροφίμων και Φαρμάκων και ο Θεός, για τον οποίον το να είσαι ισχνός σήμαινε ότι είσαι ενάρετος, υποκαθίσταται από την ιατρική επιστήμη, για την οποία το να είσαι ισχνός σημαίνει ότι είσαι υγιής.

***

Σήμερα, όλοι ισχυρίζονται ότι πασχίζουν για το συμφέρον του ασθενούς. Δεν είναι συνεπώς παράδοξο το ότι οι ασθενείς έχουν μεγάλα μπλεξίματα.

***

Οι γιατροί εξουσιάζουν αρρώστιες, όχι ανθρώπους· οι ψυχίατροι εξουσιάζουν ανθρώπους, όχι αρρώστιες.

Ψυχιατρική

Ψυχίατροι σε δημόσια ψυχιατρεία: Διαχειριστές δημοσίων υπνωτηρίων και φτηνών ξενοδοχείων, επίτροποι των φτωχών και ασήμαντων καθώς και των ανεπιθύμητων συγγενών τους.

***

Αυτός που κάνει ψυχιατρική διάγνωση: Στιγματιστής με επίσημη άδεια.

***

Ψυχιατρική νοσολογία: Ένα λεξικό δυσφημιστικών όρων, μεταμφιεσμένων σε διαγνώσεις.

***

Όπως λέει ένα παλιό ψυχιατρικό ανέκδοτο, ο νευρωσικός χτίζει παλάτια στον αέρα, ο ψυχωσικός ζει μέσα σ' αυτά κι ο ψυχίατρος εισπράττει το νοίκι.

***

Εάν ένας άνθρωπος «υπερβεί τα όρια του νόμου», θα τον συλλάβει η Αστυνομία· εάν «υπερβεί τα όρια της πραγματικότητας», θα τον συλλάβουν οι ψυχίατροι.

***

Στην καθημερινή ζωή, εάν ο Τζον δεν καταλαβαίνει τι του λέει ο Σμιθ, ο Τζον θεωρείται ηλίθιος· αλλά στην ψυχιατρική, εάν ο Τζον είναι ψυχίατρος και ο Σμιθ είναι ασθενής και εάν ο Τζον δεν καταλαβαίνει τι του λέει ο Σμιθ, τότε ο Σμιθ θεωρείται τρελός.

Ψυχανάλυση

Αντίσταση: Η απροθυμία του ασθενούς να συνεχίσει να πληρώνει τον αναλυτή του, για υπηρεσίες οι οποίες δεν έχουν αξία γι' αυτόν.

***

Η ψυχανάλυση είναι μια καινούρια εκδοχή του Ιουδαϊσμού. Ο ορθόδοξος Εβραίος, πιστεύει ότι οι Εβραίοι είναι ο «περιούσιος λαός», ανώτερος όλων των άλλων. Οι ορθόδοξοι ψυχαναλυτές, πιστεύουν ότι είναι οι υγιείς άνθρωποι, ανώτεροι όλων των άλλων.

***

Ο λάτρης της σάτιρας γελοιοποιεί την τρέλα, αλλά τη σέβεται· γελάει για να μην κλάψει. Ο ψυχαναλυτής κάνει διάγνωση της τρέλας και την υποβιβάζει· κλαίει για να μη γελάσει.

***

Ο ιερέας βάζει τον μετανοούντα να γονατίσει· ο ψυχαναλυτής τον ασθενή τον βάζει να ξαπλώσει. Και στις δυο περιπτώσεις, η φυσική διάταξη της συνάντησης συμβολίζει το κυρίαρχο θέμα της συναλλαγής μεταξύ των συμμετεχόντων: Ο ιερέας θέλει να κάνει τον μετανοούντα να νιώσει ταπεινωμένος· ο ψυχαναλυτής θέλει να κάνει τον ασθενή να νιώσει ανίσχυρος. Έχοντας επιβάλει το «προπατορικό αμάρτημα» στον εξομολογούμενο και έχοντας εμφυτεύσει τη «νεύρωση της μεταβίβασης» στον ασθενή, ο ιερέας και ο ψυχαναλυτής μπορούν στη συνέχεια να σώσουν τον έναν από την αμαρτία και τον άλλον από την αρρώστια και να απαιτήσουν την αιώνια ευγνωμοσύνη τους, επειδή τους «έσωσαν».

Ναρκωτικά

Συνέδριο για την κατάχρηση των ναρκωτικών: Άτομα που κάθονται σε αίθουσες γεμάτες καπνούς και συζητούν για τις συνέπειες της μαριχουάνας.

***

Ειδικοί στην κατάχρηση ναρκωτικών: Έμποροι σε διατεταγμένη υπηρεσία διάδοσης ιατρικών ψευδολογιών.

***

Οι κατόπιν συνταγής χορηγούμενες ουσίες, εν σχέσει με τις μη συνταγογραφούμενες, είναι ότι ο αγιασμός εν σχέσει με το νερό της βρύσης.

***

Συντήρηση διά της μεθαδόνης: Διατήρηση τού φυλακισμένου στην εξάρτηση απ' τη φαρμακοκρατία και του θύτη στα χρήματα.

***

Μιλάμε για αλκοολισμό, τον θεωρούμε παθολογική ή ψυχική νόσο και προσπαθούμε

να τον θεραπεύσουμε. Αλλά δεν μιλάμε για νικοτινισμό και δεν θεωρούμε το καθ' ἑξιν κάπνισμα ως μια παθολογική ή ψυχική νόσο.

***

Οι Αμερικανοί είναι ελεύθεροι να αγοράζουν όπλα και σφαίρες, αλλά δεν είναι ελεύθεροι να αγοράζουν σύριγγες και ναρκωτικά.

***

Αυτοί που πουλάνε παράνομες ουσίες, προσφέρουν ναρκωτικά σε ανθρώπους και χρήματα στους αστυνομικούς. Αν εξετάσουμε τον αριθμό των πελατών στους οποίους προσφέρονται αυτά τα είδη, θα συμπεράνουμε ότι τα χρήματα είναι, πιθανόν, ένα πιο ισχυρό δέλεαρ από την ηρωίνη· παρ' όλα αυτά, το να δελεάζεις με ναρκωτικά ονομάζεται «διακίνηση ναρκωτικών», ενώ το να δελεάζεις με χρήματα απλούστατα ονομάζεται «δωροδοκία».

***

Φαρμακολογία, αποκαλείται η επιστήμη της χρήσης ουσιών, δηλαδή των ιαματικών (θεραπευτικών) και βλαπτικών (τοξικών) δράσεων των ουσιών. Ωστόσο, όλα τα εγχειρίδια της Φαρμακολογίας περιλαμβάνουν ένα κεφάλαιο για την κατάχρηση και την ουσιοεξάρτηση και κανείς δεν το θεωρεί περίεργο ή απαράδεκτο.

***

Ψυχιατρική λογική: Εάν κάποιος πάρει ένα ναρκωτικό, με συνταγή γιατρού, και μετά ισχυρισθεί ότι αυτό τον κάνει να αισθάνεται καλύτερα, αυτό αποδεικνύει ότι η ψυχασθένεια είναι μια γνήσια ασθένεια· εάν, όμως, κάποιος πάρει ένα ναρκωτικό, απαγορευμένο από τους γιατρούς και τους νομοθέτες, και ισχυρισθεί ότι αυτό τον κάνει να αισθάνεται καλύτερα, αυτό αποδεικνύει ότι είναι τοξικομανής.

Αυτοκτονία

Θεωρούμε ότι το να πετάς άχρηστα σκουπίδια, είναι κάτι σχετικά λογικό που μπορεί να το κάνει κάποιος· αλλά θεωρούμε ότι, το να πετάει κανείς στα σκουπίδια μια ζωή άχρηστη, είναι σύμπτωμα ψυχικής νόσου.

***

Αν η αυτοκτονία είναι αρρώστια, επειδή καταλήγει στον θάνατο, και αν η πρόληψη του θανάτου με όλα τα απαραίτητα μέσα είναι η θεραπευτική εντολή στο γιατρό, τότε η σωστή θεραπεία της αυτοκτονίας είναι η ελευθεροκτονία.

Σχιζοφρένεια

Εάν αυτό που αποκαλούμε «αυτοκτονία» είναι μια κραυγή για βοήθεια, τότε αυτό που αποκαλούμε «σχιζοφρένεια» είναι συχνά μια κραυγή για στέγαση.

***

Εάν ένας άνθρωπος ισχυρίζεται ότι ο πάπας είναι αλάθητος, είναι ευσεβής καθολικός· εάν ισχυρισθεί ότι αυτός ο ίδιος είναι αλάθητος, είναι παρανοϊκός σχιζοφρενής.

***

Παλαιότερα, όταν μιλούσε ο Θεός, ο άνθρωπος είχε δεχθεί τη «θεϊκή κλήση»· τώρα, όταν μιλάει ο Θεός, ο άνθρωπος που τον ακούει είναι σχιζοφρενής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

«Ο κόσμος διατηρείται ζωντανός μόνον από τους αιρετικούς... Το σύμβολο της πίστεώς μας είναι η αίρεση: Το αύριο, είναι αναπόφευκτα η αίρεση του σήμερα... Χθες υπήρχε ένας τσάρος και υπήρχαν σκλάβοι· σήμερα δεν υπάρχει τσάρος, αλλά οι σκλάβοι παραμένουν αύριο θα υπάρχουν μόνον τσάροι. Βαδίζουμε εν ονόματι του ελεύθερου ανθρώπου της αύριον· του ανθρώπου του μεγαλοπρεπούς. Πέρασε πια για πάντα η εποχή της καταπίεσης των μαζών· τώρα ζούμε την εποχή της καταπίεσης του ατόμου, εν ονόματι των μαζών· το αύριο θα φέρει την απελευθέρωση του ατόμου, εις το όνομα του ανθρώπου... Το μόνο όπλο αντάξιο του ανθρώπου -του ανθρώπου της αύριον- είναι ο λόγος, η λέξη».

Γεβγένι Ζαμιάτιν

Πηγή: Αποσπάσματα από το βιβλίο «Αιρετικά», του Ούγγρου ψυχιάτρου και ακαδημαϊκού, Τόμας Σας (Thomas Szasz) (μετάφραση, Αμαρυλλίς-Αφροδίτη Τσέγκου)